VALSTYBINĖ KALBOS INSPEKCIJA

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

2019-02-05 Nr. 10V-34

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PASITARIMO PROTOKOLO PROJEKTO

Valstybinė kalbos inspekcija susipažino su Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo protokolo projektu Nr. 18-15358(2), parengtu vykdant Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo 2019–2021 metų tarpinstitucinio veiklos plano 2.1.9 priemonę – *parengti gaires dėl Lietuvos viešųjų ir administracinių paslaugų pritaikymo grįžtantiems į Lietuvą asmenims, taip pat asmenims, kalbantiems tik užsienio kalba*, ir teikia šias pastabas:

1. Dabar galiojančiam teisiniam reglamentavimui neprieštarauja 1.2. punkto nuostata: „interneto svetainėse skelbti informaciją apie institucijoje užsienio kalba galinčius aptarnauti asmenis (vardą, pavardę, telefono numerį, užsienio kalbą, kuria darbuotojas / tarnautojas gali aptarnauti ir greito atsakymo optines etiketes su šių asmenų kontaktais), 1.6 punkto nuostata: „interneto svetainėse skelbti teikiamų viešųjų ir administracinių paslaugų aprašymus ir jų vizualizaciją tiek valstybine, tiek užsienio kalbomis.“

2. Esamam teisiniam reglamentavimui prieštarauja 1.6 punkto nuostata: „Institucijos informaciniuose stenduose skelbti teikiamų viešųjų ir administracinių paslaugų aprašymus, jų santraukas ir vizualizacijas tiek valstybine, tiek užsienio kalbomis.“

Valstybinės kalbos įstatymo 17 straipsnyje nustatyta, kad „Lietuvos Respublikoje viešieji užrašai yra valstybine kalba“. Netektų prasmės Valstybinės kalbos įstatymo 18 straipsnis: „Tautinių bendrijų organizacijų pavadinimai, jų informaciniai užrašai greta valstybinės kalbos gali būti pateikiami ir kitomis kalbomis.“

3. Projekto 1.7 ir 1.8 punktai prieštarauja Valstybinės kalbos įstatymo 7 straipsniui: „Valstybės ir savivaldos institucijų, įstaigų ir organizacijų, ryšių, transporto, sveikatos ir socialinės apsaugos, policijos ir teisėsaugos tarnybų, prekybos ir kitų gyventojų aptarnavimo įstaigų vadovai turi užtikrinti, kad gyventojai būtų aptarnaujami valstybine kalba.“

4. Projekto 1.8 punktas prieštarauja Valstybinės kalbos įstatymo 4 straipsniui: „Visos Lietuvos Respublikoje veikiančios institucijos, įstaigos, įmonės ir organizacijos raštvedybą, apskaitos, atskaitomybės, finansinius bei techninius dokumentus tvarko valstybine kalba“ ir Viešojo administravimo įstatymo 32 straipsniui, pagal kurį administracinės procedūros turi būti atliekamos valstybine kalba.

5. Prašymų nagrinėjimas nevalstybine kalba susijęs su dokumentų valdymu ir susirašinėjimu, todėl prieštarautų Valstybinės kalbos įstatymo 5 straipsniui: „Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldos institucijos, įstaigos, įmonės ir organizacijos tarp savęs susirašinėja valstybine kalba.“

Biudžetinė įstaiga
M. K. Paco g. 4, 10309 Vilnius

Tel. / faks. (8 5) 260 8899
El. p. vki@lrvki.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188779755

6. Nustačius siūlomą tvarką reikėtų keisti:

6.1. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 497, 499 ir 500 straipsnius.

6.2. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimą Nr. N-5 (136) „Dėl viešosios informacijos ne valstybine kalba pateikimo".

Inspekcijos nuomone, dabartinis teisinis reglamentavimas pakankamas tam, kad būtų užtikrintas kokybiškas bendravimas tarp asmenų, nemokančių valstybinės kalbos, ir viešojo administravimo institucijų. Tai patvirtina jau galiojančių teisės aktų nuostatos, leidžiančios valstybinėms valdžios institucijoms teikti informaciją apie savo veiklą ne tik valstybine kalba bei įpareigojančios užtikrinti asmenų, nemokančių valstybinės kalbos, teisę kreiptis į viešojo administravimo institucijas bei gauti iš jų reikiamą pagalbą ar informaciją:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. 480 „Dėl Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo patvirtinimo" 12 p.: *Įstaigos interneto svetainėje visa informacija pateikiama lietuvių kalba. Svarbiausia su įstaigos veikla susijusi informacija (jos svarbą nustato įstaiga), įskaitant informaciją apie įstaigos teikiamas viešąsias, administruojamas viešąsias paslaugas ir (arba) administracines paslaugas ir paaiškinimus, kaip jas gauti (bet ja neapsiribojant), įstaigos interneto svetainėje papildomai pateikiama anglų kalba, prireikus – kita užsienio kalba.*

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas Nr. 875 „Dėl Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo" 15 p.: *Atsižvelgdamas į institucijos atliekamas funkcijas ir šios institucijos valstybės tarnautojų kompetenciją, institucijos vadovas turi teisę nustatyti ir kitas kalbas, kuriomis parašyti prašymai gali būti priimami. Apie tokį institucijos vadovo sprendimą informacija turi būti paskelbta institucijos interneto svetainėje ir vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinio skelbimų lentoje.*

Siūlomame teisės akto projekte praplėtus nevalstybinės kalbos vartojimo viešųjų užrašų ir gyventojų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose ribas (1.2 p., 1.3.p., 1.6 p., 1.8 p.) yra neteisėtai siaurinamos aukštesnės galios teisės aktų, t. y. Valstybinės kalbos bei Viešojo administravimo įstatymų teisės normomis nustatyti imperatyvūs reikalavimai dėl privalomo valstybinės kalbos vartojimo. Nauja tvarka sudarytų sąlygas bet kuriai tautinių mažumų kalbai (pvz., rusų, lenkų) tapti dokumentų rengimo, susirašinėjimo, viešųjų užrašų kalba, kadangi būsimas teisės akto projekto turinys neprieštarautų oficialiam tokių kalbų įsigalėjimui, tokiu būdu atsiranda teisėtas pagrindas vartoti užsienio kalbas tiek viešojoje erdvėje, tiek ir pareigūnams vykdant viešojo administravimo funkcijas. Sudarant sąlygas dokumentus teikti bei jų pagrindu priimamus administracinius sprendimus rengti nevalstybine kalba, būtų skatinamas ir viešasis administravimas nevalstybine kalba valstybės viduje, kadangi viešojo administravimo subjektų rengiami dokumentai daugiausia skiriami Lietuvos, o ne užsienio valstybių institucijoms.

Nederėtų pamiršti, kad norimu teisės akto projektu įpareigojus viešojo administravimo subjektus priimti dokumentus nevalstybine kalba, šie taps atsakingi už tokių dokumentų vertimą, todėl tikėtina, kad kils problemų dėl vertimo kokybės, neaiškių formuluočių, taip pat valstybės tarnautojų atsakomybės dėl išverstų dokumentų pagrindu priimtų administracinių sprendimų.

Pritartume Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimtame Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo 2019–2021 metų tarpinstituciniame veiklos plane numatytai priemonei – *sustiprinti Vyriausybės paskirtos už migrantų informavimą atsakingos organizacijos (šiuo metu Migracijos informacijos centro „Renkuosi Lietuvą")* funkcionavimą bei siūlytume labiau koncentruotis stiprinant, plečiant veiklos sritis tų institucijų, kurios konkrečiai atsakingos už atskirų migracijos politikos uždavinių įgyvendinimą Lietuvoje.

L. e. p. Inspekcijos viršininkas Donatas Smalinskas

Dainius Žemaitis, tel. (8 5) 261 0180, el. p. Dainius.Zemaitis@lrvki.lt